

## بررسی عوامل مؤثر بر شجاعت دانشجویان دانشگاه افسری امام علی<sup>(ع)</sup>

### و راهکارهای ارتقای آن

Abdul-Reza Mohammadi

عبدالرضا محمدی<sup>۱</sup>

Hamid Islami Nosrathkhan

حمید اسلامی نصرت آبادی<sup>۲</sup>

Mohammad Hussein Mirjalili

محمد حسین میر جلیلی<sup>۳</sup>

#### چکیده

یکی از مهمترین ویژگی‌های دانشجویان دانشگاه افسری امام علی<sup>(ع)</sup>، که در آینده به عنوان فرماندهان و سکان‌داران ارتش جمهوری اسلامی ایران وظیفه حفظ حدود و ثغور این مملکت را بر عهده خواهند گرفت، برخورداری از شجاعت است. این مقاله به بررسی میزان عوامل مؤثر بر شجاعت دانشجویان دانشگاه افسری در سال ۱۳۸۵ می‌پردازد. نوع پژوهش از نوع توصیفی و همبستگی است و با توجه به پرسشنامه توزیع شده در بین دانشجویان و فرماندهان و تحلیل‌های آماری صورت گرفته از طریق نرم‌افزار Spss با استفاده از تکنیک‌های آمار توصیفی و استنباط یکای - اسکویئر مشخص شد. در این پژوهش چهار عامل محیط خانوادگی، ویژگی‌های فردی، آموزش و جو سازمانی در افزایش شجاعت دانشجویان دانشگاه افسری امام علی<sup>(ع)</sup> نقش حیاتی و اساسی دارد.

واژگان کلیدی: شجاعت، دانشجویان دانشگاه افسری امام علی<sup>(ع)</sup>، جو سازمانی، آموزش، ویژگی‌های فردی و خانوادگی.

۱- کارشناس ارشد مدیریت دولتی و عضو هیئت علمی دانشگاه افسری امام علی<sup>(ع)</sup>

۲- دانش آموخته کارشناسی ارشد مدیریت فناوری اطلاعات (IT) دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات تهران

۳- دانش آموخته کارشناسی ارشد دانشکده فرماندهی و ستاد آجا





## **An Investigation of the Factors Affecting Courage among the Cadets of Imam Ali Military University and Mechanisms of Boosting it**

Abdul-Reza Mohammadi1  
Hamid Islami Nosratkhani2  
Mohammad Hussein Mirjalili3

### **Abstract**

Courage is of crucial significance for the cadets of Imam Ali Military University, who are supposed to function as the would-be commanders and leaders of the army of the I.R of Iran and protect the territory and sovereignty of country. To this end, this study was an attempt to investigate the factors which may affect their courage to conduct this descriptive study, a questionnaire was distributed among the participants composed of both descriptive and inferential statistics revealed that four factors including family setting, personality factors, organizational training and atmosphere are fundamental in boosting the courage.

**Keywords:** Courage, Imam Ali Military University, Organizational Atmosphere, Personality & Family Characteristics.

---

1-MA in Administration Management & Faculty Member of IAMU  
2-MA in IT, IAU Science & Research Campus, Tehran  
3- MA in Command and Staff faculty of I.R. of Iran's Army





مقدمه

شجاعت و بی‌باکی در تمامی حوزه‌های فردی و اجتماعی جزء جدایی ناپذیر پیشرفت و تعالی انسان است. بی‌گمان در هر زمینه‌ای که ترس وارد شود، سایه شوم شکست بر زندگی انسان سایه می‌افکند. مولای متقیان در این مورد می‌فرمایند: «ترس برادر مرگ است».

در این میان، بعضی از مشاغل و حرفه‌ها به معنی واقعی کلمه، به شجاعت احتیاج دارد. مشاغل نظامی و به طور کلی نظامیگری از مهمترین آنها می‌باشند؛ به طوری که اگر روحیه ترس و ضعف و یأس در سازمان‌های با مأموریت نظامی وارد شود، کیان ملی و حریم آن ملت با تهدید مواجه خواهد شد. ایمان، شجاعت و شهامت کلید اصلی موفقیت سازمان‌های نظامی به شمار می‌روند. واضح است که شجاعت ریشه در عقل و خرد آدمی دارد که در غیر اینصورت، شجاعت ظاهری جزء اقدامات متهورانه نخواهد بود (اشو، ۱۳۷۸).

حضرت علی<sup>(ع)</sup> می‌فرمایند: «اشجع الناس من غلب هوی»؛ شجاع‌ترین مردم کسی است که بر هوای نفس خود غلبه کند. شجاعت فقط مربوط به میدان رزم و نبرد نبوده و دامنه آن بسیار وسیع و گسترده است. شجاعت در برابر رنج‌ها، امیال و هوس‌ها و خودخواهی‌ها همگی در گستره شجاعت می‌گنجند. در این صورت است که شجاعت خود فضیلت است. حضرت علی<sup>(ع)</sup> در جای دیگر می‌فرمایند: «اذا هبت امرا فقع فیه»؛ هرگاه از امری ترسیدی، در آن داخل شو، اگر روزی دیدید که از چیزی نمی‌ترسید آنگاه ترس واقعی از خدا شروع خواهد شد (دانش پژوه، ۱۳۸۱).



### بیان مسئله

شجاعت به معنای رفتن به سوی ناشناخته، با وجود تمام ترسهاست. شجاعت به معنای بی ترسی نیست. تفاوت شخص ترسو و شجاع در این است که شخص ترسو به ترس هایش می آویزد و از آنها پیروی می کند و فرد شجاع، ترس هایش را رها می کند و به پیش می رود. شخص شجاع با وجود تمامی ترسها به سوی ناشناخته گام بر می دارد. او ترس هایش را می شناسد و می داند آنها حضور دارند. یکی از بزرگان معتقد است: اگر شجاع نباشید، نمی توانید حقیقی باشید. اگر شجاع نباشید، کسی شما را دوست نخواهد داشت و اگر شجاع نباشید، قابل اعتماد نیستید؛ پس اول شجاعت است و در پی آن چیزهای دیگر خواهد آمد (پل تیلیش، ۱۳۷۴).

شجاعت و دلاوری در سازمان های نظامی امری حیاتی و عاملی کلیدی بوده و چنانچه در این سازمان ها ترس و هراس راه پیدا کند، نخواهند توانست به هدف غایی خود که همانا دفاع از کیان ملی و مرزهای جغرافیایی است دست یابند.

آنچه مسلم است شجاعت در طبقه بندی رفتارشناسی جنبه اکتسابی داشته و قابل آموختن است. افراد از بدو تولد به شکل غریزی از محیط پیرامون خود تأثیر پذیرفته و عوامل محیطی در شکل گیری ویژگی های رفتاری فرد از جمله میزان جسارت، شجاعت و دلیری نقش بسزایی دارد. با قبول اکتسابی بودن شجاعت در افراد، می توان به شناسایی عوامل مؤثر بر شجاعت مبادرت ورزیده و با بهره گیری از این عوامل برای شجاعت آموزی افراد اقدام نمود.

پژوهش حاضر پیرامون شناسایی عوامل مؤثر بر شجاعت از جنبه های اکتساب محیطی، آموزشی و همچنین ویژگی های فردی و جو سازمانی به تحقق و بررسی نظری و میدانی پرداخته است.

دانشگاه افسری امام علی<sup>(ع)</sup> به عنوان مهد آموزش و پرورش افسران و فرماندهان آینده ارتش جمهوری اسلامی ایران نقشی حیاتی در شجاعت آموزی نظامیان آینده





کشور داشته و این امر ضرورت به کار بستن چنین پژوهش‌هایی را بیان می‌دارد. در پژوهش حاضر بعد از پرداختن به مباحث نظری مرتبط با مفهوم شجاعت، مفاهیمی مانند بهداشت روانی، ترس، جسارت، خودباوری، عزت نفس، به مطالعه میدانی در بین فرماندهان، استادان، کارمندان و دانشجویان دانشگاه افسری امام علی<sup>(ع)</sup> پرداخته و عوامل مؤثر بر شجاعت آموزی دانشجویان شناسایی شده است.

### اهمیت و ضرورت تحقیق

از آنجایی که منابع انسانی سازمان‌های نظامی در مقایسه با ابزار و تجهیزات فیزیکی درجه اهمیت بیشتری دارند، می‌بایست در خصوص ارتقای کیفی کارایی این منابع در جهت دستیابی به اهداف سازمان، برنامه‌ریزی و تلاش صورت پذیرد. شجاعت از جمله رفتارهای مؤثر در کارایی منابع انسانی است که در سازمان‌های نظامی، به منظور ماهیت اهداف و رسالت آنها عامل شجاعت از درجه اهمیت بیشتری برخوردار است.

سازمان‌های نظامی؛ از جمله ارتش با توجه به هدف و مأموریت خود که دفاع از کیان ملی و مرزهای سرزمینی است، می‌بایست دارای کارکنانی با روحیه و شجاع بوده و این خصلت جزء ویژگی‌های ذاتی این کارکنان باشد (حسن پور، ۱۳۸۱).

دانشگاه افسری امام علی<sup>(ع)</sup> به عنوان مهد پرورش افسران و فرماندهان آینده ارتش جمهوری اسلامی ایران نقشی حیاتی در ارتقای شجاعت مدیران در بین دانشجویان داشته و از این رو این پژوهش با هدف شناسایی عوامل مؤثر بر شجاعت دانشجویان نظامی و راهکارهای ارتقای آن تدوین و به اجرا گذاشته شده است.





### اهداف تحقیق

هدف کلی: شناسایی عوامل مؤثر بر میزان شجاعت دانشجویان دانشگاه افسری امام علی<sup>(ع)</sup> و اندازه‌گیری میزان تأثیر این عوامل و همچنین ارائه راهکارهای مناسب به منظور ارتقای شجاعت در بین دانشجویان است.

اهداف جزئی تحقیق حاضر شامل موارد زیر است:

- ۱) اندازه‌گیری میزان تأثیر آموزش در شجاعت دانشجویان؛
- ۲) اندازه‌گیری میزان تأثیر ویژگی‌های فردی در شجاعت دانشجویان؛
- ۳) اندازه‌گیری میزان تأثیر جو سازمانی در شجاعت دانشجویان؛
- ۴) اندازه‌گیری میزان تأثیر محیط خانوادگی در شجاعت دانشجویان.

### فرضیه‌های تحقیق

در این پژوهش فرضیه‌های زیر مورد بررسی قرار می‌گیرند:

**فرضیه اول:** بین آموزش و میزان شجاعت دانشجویان دا.اف ارتباط مستقیم وجود دارد.

**فرضیه دوم:** بین ویژگی‌های فردی و میزان شجاعت دانشجویان دا.اف ارتباط مستقیم وجود دارد.

**فرضیه سوم:** بین جو سازمانی و میزان شجاعت دانشجویان دا.اف ارتباط مستقیم وجود دارد.

**فرضیه چهارم:** بین محیط خانوادگی و میزان شجاعت دانشجویان دا.اف ارتباط مستقیم وجود دارد.





## تعریف نظری و عملیاتی متغیرهای پژوهش

### شجاعت

**تعریف نظری:** مجموعه صفات و ویژگی‌های روحی و روانی است که فرد در رویارویی با شرایط جدید، ناشناخته و بحرانی آماده می‌سازد. شجاعت به معنای رفتن به سوی ناشناخته، با وجود تمامی ترس‌ها است. شجاعت به معنای بی‌ترسی نیست (اشو، ۱۳۷۸).

**تعریف عملیاتی:** منظور از شجاعت، توان کنترل و تسلط فرد بر خود در شرایط زیر است: قرار گرفتن در موقعیت مناطق مرتفع، لمس کردن اجساد، شنا کردن در آب‌های عمیق، قرار گرفتن در مکان‌های ناآشنا، تنها و تاریک، شنیدن صداهای مهیب و انفجار، روبرو شدن با حیوانات درنده.

### محیط خانوادگی

**تعریف نظری:** شرایط مؤثر در خانواده که در شکل‌گیری زمینه‌های اخلاقی-تربیتی و رفتاری فرد نقش تعیین‌کننده دارد (مجوزی، ۱۳۷۶).

**تعریف عملیاتی:** منظور از محیط خانوادگی در این پژوهش محل زندگی و شرایط زیستی فرد، فضای خانوادگی به لحاظ رفتارهایی از قبیل: سرزنش و تحقیر، اعمال تنبیهات غیر منطقی، استفاده از انتقادهای و سرزنش‌های مخرب است.

### ویژگی‌های فردی

**تعریف نظری:** مجموعه خصوصیات فردی و شخصیتی، روحی و روانی که فرد را ممتاز از شخص دیگری می‌سازد.



**تعریف عملیاتی:** منظور از ویژگی‌های فردی در این پژوهش توان ابراز عقاید و نظرات مخالف در جمع، راحتی در ارتباط با فرماندهان ارشد و ابراز نظرات و احساسات، ترس از انتقاد در راستای انجام وظایف محوله است.

### آموزش

**تعریف نظری:** انتقال یکسری تجربیات، دانش و مهارت در جهت ارتقای توانمندی‌های فردی و سازمانی (مجوزی، ۱۳۷۶).

**تعریف عملیاتی:** در این پژوهش آگاه شدن از تجربیات شجاعانه فرماندهان و هم‌زمان خود در گذشته، آموزش و تمرین دوره‌های رزم کوهستان، دوره‌های پرش از ارتفاع و آموزش‌های چتر بازی، آموزش و تمرین‌های تهاوری در نظر گرفته شده است.

### جو سازمانی

**تعریف نظری:** به مجموعه‌ای از مناسبات و رفتارهای رسمی و غیررسمی که تعیین‌کننده روابط فردی و اداری بین افراد یک سازمان است (حسن پور، ۱۳۸۱).

**تعریف عملیاتی:** سازمانی با سبک رهبری و مدیریت تشریک مساعی و همکاری و همدلی، وجود مدیران شجاع و با قدرت تصمیم‌گیری منطقی بالا، در مقابل سازمانی که با سبک مدیریت خفقان و سرکوب، مچ‌گیری و عیب‌نمایی اداره می‌شود.

### ادبیات تحقیق

#### شجاعت در صدر اسلام

عامل پیروزی در جنگ‌های صدر اسلام را می‌توان در چند اصل خلاصه نمود. وجود رهبری قوی و با ایمان و همیشه در صحنه، نیروی قوی ایمان سلحشوری، انگیزه نبرد برای خدا، در تمامی موارد فوق شجاعت و انگیزه نقش اصلی را ایفا می‌کند. وجود رهبر و فرمانده در صحنه نبرد عامل اصلی ایجاد شجاعت در سربازان و فرماندهان می‌باشد. انگیزه جنگ، آن هم جنگ الهی، که جنبه جهاد اسلامی دارد نیاز به انگیزه و







روحیه اسلامی خواهد داشت. چنانچه خداوند در قرآن کریم، به منظور حفظ شجاعت سلحشوران اسلام در جنگ‌های صدر اسلام (جنگ بدر) می‌فرماید: اگر در جهاد با دشمن به خداوند توکل و ایمان داشته باشید و خدا را در پیروزی کافی بدانید، خدا نیز از راه‌های غیب هزاران فرشته را برای کمک به شما خواهد فرستاد؛ یعنی خداوند متعال آگاه است به اینکه هر رزمنده‌ای با وجود پیامبر و دین و ایمان نیاز به قدرتی دارد که شجاعت و انگیزه در او ایجاد شود (حسن پور، ۱۳۸۱).

### شجاعت در نبردهای بین‌المللی

در رابطه با اهمیت شجاعت نیز باید به جنگ‌های ناپلئون اشاره نمود. وی یکی از دلایل اصلی و بسیار مهم در جنگ را شجاعت می‌داند. مهمترین رمز پیروزی‌های ناپلئون واقف بودن وی به درجه اهمیت شجاعت در جنگ بود.

او برای از بین بردن شجاعت در بین نیروهای دشمن اصل غافلگیری را همیشه در عملیات خود مد نظر داشت. ناپلئون در وصایای خود در ارتباط با شجاعت می‌گوید: «شجاعت سه برابر قدرت فیزیکی ارزش دارد». وی در کلیه نبردها با تأکید بر اصل شجاعت در جنگ می‌گوید: این قدرت شجاعت است که جنگ را به پیروزی می‌رساند. نه کمیت قوا؛ او اعتقاد داشت که باید قدرت شجاعت در افراد ساخته شود و به عنوان اولین مشخصه یک سرباز به آن تکیه نمود و بر آن واقف بود که شجاعت را با پول نمی‌توان خرید (اردوانی، ۱۳۸۳).

### شجاعت امام حسین (ع)

یکی از اوصاف مجاهدین در مواجهه با دشمن در عرصه جنگ و دفاع، داشتن روحیه فتوت و شجاعت است. این روحیه عامل نه‌راسیدن از مرگ و رویایی با آن است که حضرت در قیام خون بار خود آن را به منصه ظهور نهاده و همگان را شگفت زده کرد (مجوزی، ۱۳۷۶).





بنابراین حماسه و شجاعت در حادثه کربلا از مظاهر آشکاری است که دوست و دشمن به آن شهادت می‌دهند و آن را عامل درهم شکستن سپاه عبیدالله در روز عاشورا می‌دانند. آنانی صلاحیت رهبری جامعه بر اساس نص رسول الله را دارند که در برابر ستم و استبداد لحظه‌ای سر فرود نیاورده و داغ محکومیت و شکست را بر جبهه ستمکار و حکومت ظالمانه بنهد.

بر این اساس با توجه به اینکه مایع شهامت و شجاعت در متن قیام عاشورا و در عمل گفتار و رهبری عاشورا و شهدای کربلا موج می‌زند. سزاوار است که این محتوا برای مردم بهتر و بیشتر تشریح گردد تا علاوه بر اشکی که بر مظلومیت شهدای کربلا و شهادت حسین بن علی می‌ریزند از شجاعت آنان درس بگیرند. زیرا یادآوری شهامت و حماسه‌سازی شجاعان کربلا در مواجهه با دشمنان می‌تواند جامعه و جوانان و دوستان اهل بیت را شجاع و دلیر به بار آورد (به‌دراوند، ۱۳۸۵).

#### تقسیم‌بندی ترس در مقابل شجاعت

ترس را می‌توان به عوامل زیر تقسیم بندی نمود (اسلامی نسب، ۱۳۸۰).

- ترس از تاریکی
- ترس از بیگانگان
- ترس از مرده و بدن‌های قطع
- عضو شده
- ترس از جنگل تاریک
- ترس از ارتفاع و بلندی
- ترس از نگاه دیگران
- ترس از تازگی
- ترس از شکست
- ترس از حیوانات درنده
- ترس از حشرات و خزندگان
- ترس از ناشناخته‌ها
- ترس از مرگ
- ترس از انزوا و تنهایی
- ترس از طرد شدن و بی‌اعتنایی دیگران





### جسارت جنبه‌ای از شجاعت

جسارت، توانایی ابراز خود و ابراز حقوق خود بدون تجاوز به حقوق دیگران است. جسارت رابطه مستقیم باز و صادقانه‌ای است که باعث گسترش وجود خویش و ابراز خویش می‌گردد. این عمل به شکلی شجاعانه به شما اجازه می‌دهد تا اعتماد به نفس را در خود حس کنید و عموماً باعث برانگیختن حس احترام دوستان و آشنایان می‌شود.

جسارت امکان دستیابی به روابط صادقانه را افزایش می‌دهد و به شما کمک می‌کند تا درباره خود احساس بهتری داشته باشید؛ بر موفقیت‌های روزمره تسلط بیشتری بیابید و همین امر در جای خود توان تصمیم‌گیری و احتمال موفقیت شما را در دستیابی به آنچه که از زندگی می‌خواهید افزایش می‌دهد. جسارت در اصل به معنای توانایی ابراز افکار و احساسات به شیوه‌ای است که نیازهای شما به روشنی مشخص می‌شود و راه ارتباط با دیگران برای همیشه گشوده باقی می‌ماند (بنادرویش، ۱۳۸۵).

### شجاعت و خودباوری

خویش‌شناسی مقدمه خودباوری و نردبان معرفت است. از طریق معنی دادن به انسان‌ها می‌توان به خود آگاهی و خویش‌شناسی رسید، به طوری که انسان بتواند در جستجوی معنا و درصدد خلق معنا باشد (سلطانی، ۱۳۸۳).

بنابراین شرط اساسی خودباوری شناخت خود است؛ یعنی وقتی انسان توانایی‌ها، استعدادها و قابلیت‌های روانی، فردی، عقلی، فکری خود را شناخت، باور او در مورد اینکه می‌تواند آنها را پرورش دهد شکل می‌گیرد و به خودپنداری می‌رسد. خود پنداری‌های خوب با رفتار خودشکوفایی همراه می‌شود که با آن فرد می‌تواند با اطمینان بر اینکه ارتباطش با محیط ثمر بخش است به تعامل با محیط بپردازد (سلطانی، ۱۳۸۳).

امام خمینی<sup>(ره)</sup> در تبیین خودباوری و اعتماد به قابلیت‌های وجود خود می‌فرماید: «ما تا از این خواب بیدار نشویم و تا توجه نکنیم که ما هم انسان هستیم، شخصیت داریم و



ملت‌های بزرگی هستیم؛ تا این معنا را باورمان نیاید دنبال کار نمی‌رویم. اگر بیدار شویم، دنبال بیداری، اراده پیش می‌آید که ما می‌خواهیم، وسایل زندگی‌مان را فراهم کنیم». با توجه به این عناصر، امام خمینی<sup>(ره)</sup> تأکید بسیار داشتند و آن را یکی از زمینه‌های دستیابی به استقلال اقتصادی و در نهایت توسعه اقتصادی می‌دانستند (سلطانی، ۱۳۸۳).

### روش جمع‌آوری اطلاعات

روش تحقیق توصیفی و همبستگی است و جامعه آماری پژوهش حاضر فرماندهان، استادان، دانشجویان و کارمندان دانشگاه افسری امام علی<sup>(ع)</sup> می‌باشد. تعداد پرسش شونده‌گان شامل ۲۰ نفر از فرماندهان، ۲۰ نفر از استادان، ۴۰ نفر از دانشجویان و ۲۰ نفر از کارمندان هستند. روش جمع‌آوری اطلاعات در این پژوهش، به صورت میدانی، کتابخانه‌ای و اسناد و مدارک بوده است. ابزار گردآوری اطلاعات پرسشنامه است که در جدول ۱ قابل مشاهده می‌باشد. به طور خلاصه برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش‌های زیر استفاده شده است:

- ۱- برای تعیین مشخصه‌های آماری گروه‌ها از روش‌های توصیفی استفاده شده است.
- ۲- برای برآورد ضریب اعتبار پرسشنامه مورد مطالعه از فرمول کلی ضریب آلفای کرونباخ استفاده شده است.
- ۳- به منظور بررسی روایی ابزار پژوهش علاوه بر اینکه سعی شده است پرسش‌های پرسشنامه بر گرفته از متون علمی و حتی المقذور روشن، ساده و شفاف باشد، به رویت چند تن از کارشناسان مربوطه رسیده است، لذا روایی آن به طریق محتوایی تأیید شده است.





## جدول ۱: روش اجرایی پژوهش

مؤلفه‌ها	شرح
نوع پژوهش	توصیفی و همبستگی
جامعه آماری	استادان، فرماندهان، دانشجویان و کارمندان دانشگاه افسری امام علی (ع)
تعیین حجم نمونه	با توجه به مفروضه‌های مدل آموزشی-پژوهشی ۱۰۰ نفر برآورد شده است.
روش نمونه‌گیری	تصادفی
ابزار سنجش	پرسشنامه ۲۳ سؤالی
روش به دست آوردن اعتبار و روایی	استفاده از تحلیل عاملی برای روایی و تست آلفای کرونباخ برای اعتبار
روش تحلیل داده‌ها	استفاده از تکنیک‌های آمار توصیفی و استنباطی و آزمون کای-اسکویر با استفاده از نرم افزار Spss

## روش تجزیه و تحلیل داده‌ها

داده‌ها با استفاده از تکنیک‌های آماری توصیفی و نرم افزار Spss مورد تجزیه و تحلیل آماری قرار گرفت و برای هر یک از پرسش‌ها به تفکیک نمودار هیستوگرام و جدول مشخصه‌های آماری و توزیع فراوانی تهیه گردیده است که در ادامه به نمونه‌هایی از آن اشاره می‌گردد.

بررسی فرضیه شرایط محیط خانوادگی بر اساس تعاریف عملیاتی صورت گرفته است و به منظور طراحی پرسشنامه و انجام تحلیل‌های لازم، تأثیر محیط خانوادگی به اجزای شرایط زیستی، سرزنش و تحقیر خانواده، تنبیهات غیرمنطقی خانواده و مورد سرزنش قرار گرفتن در میان همسالان تقسیم گردید. در جدول شماره ۲ مشخصه‌های آماری و در جدول ۳ توزیع فراوانی و در شکل ۱ نمودار هیستوگرام مربوط به تأثیر محل زندگی و محیط زیستی بر میزان شجاعت دانشجویان دانشگاه افسری به طور نمونه قابل مشاهده است.





جدول ۲: مشخصه‌های آماری تأثیر محل زندگی و محیط زیستی

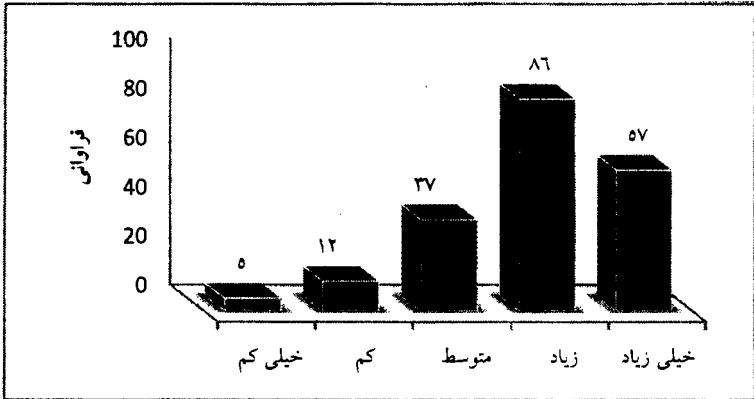
بر میزان شجاعت دانشجویان دانشگاه افسری

۱۹۷	تعداد نمونه‌های معتبر
۳,۹۰۳۶	میانگین
۴	میانه
۴	مد
۰/۹۷۱۹۷	انحراف معیار
۰/۹۴۵	واریانس
-۰/۸۸۳	جولگی
۰/۱۷۳	انحراف خطای جولگی
۰/۶۰۸	کشیدگی
۰/۳۴۵	انحراف خطای کشیدگی
۴	دامنه
۱/۰۰	مینیمم
۵/۰۰	ماکزیمم

جدول ۳: توزیع فراوانی تأثیر محل زندگی بر محیط زیستی بر میزان شجاعت

درصد فراوانی تجمعی	درصد فراوانی معتبر	درصد فراوانی	فراوانی	
	۲/۵	۲/۵	۵	خیلی کم
۲/۵	۶/۱	۶/۱	۱۲	کم
۶/۸	۸/۱۸	۸/۱۸	۳۷	متوسط
۲۷/۴	۷/۴۳	۷/۴۳	۸۶	زیاد
۷۱/۱	۲۸/۹	۲۸/۹	۵۷	خیلی زیاد
۱۰۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۹۷	مجموع فراوانی





شکل ۱: نمودار هیستوگرام تأثیر محل زندگی و محیط زیستی بر میزان شجاعت دانشجویان دانشگاه افسری

با توجه به جدول و نمودار فوق، اعداد گروه نمونه مورد مطالعه در دامنه ۱ تا ۵ با میانگین  $90/3$  توزیع شده است. انحراف استاندارد توزیع برابر  $97/0$  واریانس آن برابر  $94/0$  است. شاخص چولگی توزیع، برابر  $-88/0$  است و بیانگر آن است که توزیع نسبت به توزیع نرمال به سمت چپ مایل است. شاخص کشیدگی توزیع برابر با  $70$  است و بیانگر آن است که توزیع نسبت به توزیع نرمال بلندتر است. در حدود  $67/2\%$  تأثیر محل زندگی و محیط زیستی دانشجویان بر میزان شجاعت را زیاد دانسته اند. و در حدود  $68\%$  میزان تأثیر را کم دانسته اند.

### بررسی فرضیه ویژگی‌های فردی

بر اساس تعاریف عملیاتی صورت گرفته و به منظور طراحی پرسشنامه و انجام تحلیل‌های لازم، ویژگی‌های فردی شامل: احساس نگرانی از انتقاد و سرزنش دیگران، توان ابراز عقاید و نظرات مخالف، احساس ترس از مکان تنها و نا آشنا، ابراز نظرات و احساسات در هنگام ملاقات با فرماندهان، نگرانی از مورد انتقاد واقع شدن می‌باشد. در جدول شماره ۴ مشخصه‌های آماری، در جدول ۵ توزیع فراوانی و در شکل ۲ نمودار





هیستوگرام مربوط به تأثیر ابراز نظرات و احساسات به هنگام ملاقات با فرماندهان بر میزان شجاعت دانشجویان دانشگاه افسری به طور نمونه قابل مشاهده است.

جدول ۴: مشخصه‌های آماری ابراز نظرات و احساسات به هنگام ملاقات با فرماندهان

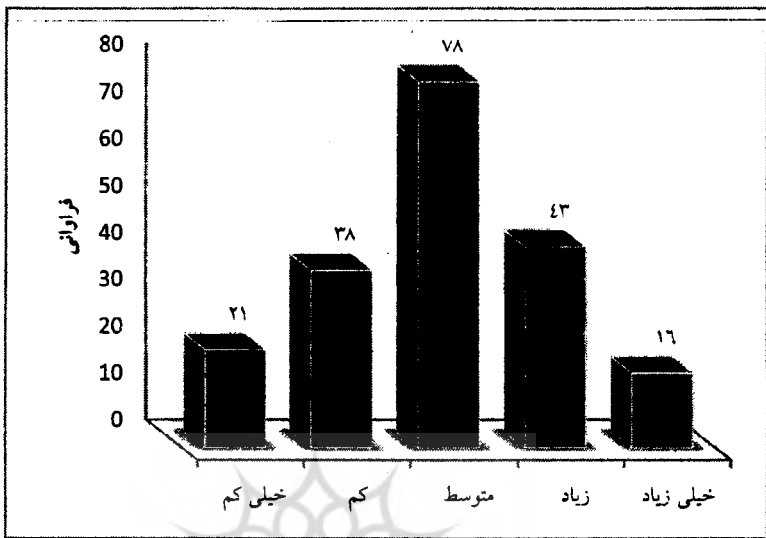
۱۹۷	تعداد نمونه‌های معتبر
۹۷۴۵/۱۲	میانگین
۳/۰۰۰۰	میانه
۳/۰۰	مد
۱/۰۸۳۳۸	انحراف معیار
۱/۱۷۴	واریانس
-۰/۷۱	چولگی
۰/۱۷۴	انحراف خطای چولگی
-۴۷۳۰	کشیدگی
۰/۳۴۶	انحراف خطای کشیدگی
۴/۰۰	دامنه
۱/۰۰	مینیمم
۵/۰۰	ماکزیمم

جدول ۵: توزیع فراوانی ابراز نظرات و احساسات به هنگام ملاقات با فرماندهان

درصد فراوانی تجمعی	درصد فراوانی معتبر	درصد فراوانی	فراوانی	
		۱۰/۷	۲۱	خیلی کم
	۱۰/۷	۱۹/۳	۳۸	کم
۱۰/۷	۱۹/۴	۳۹/۶	۷۸	متوسط
۳۰/۱	۳۹/۸	۲۱/۸	۴۳	زیاد
۶۹/۹	۲۱/۹	۸/۱	۱۶	خیلی زیاد
۹۱/۸	۸/۲	۹۹/۵	۱۹۶	مجموع
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۰/۵	۱	مفقودی
		۱۰۰	۱۹۷	مجموع







شکل ۲: نمودار هیستوگرام ابراز نظرات و احساسات به هنگام ملاقات با فرماندهان

با توجه به جدول و نمودار فوق اعداد گروه نمونه مورد مطالعه در دامنه ۱ تا ۵ با میانگین  $97/2$  توزیع شده است. انحراف استاندارد توزیع برابر  $0/1$  و واریانس آن برابر  $1/1$  است. شاخص چولگی توزیع، برابر  $71/0-$  است و بیانگر آن است که توزیع نسبت به توزیع نرمال به سمت چپ مایل است. شاخص کشیدگی توزیع برابر با  $47/0-$  است و بیانگر آن است که توزیع نسبت به توزیع نرمال کوتاه‌تر است.

در حدود  $30\%$  از افراد نمونه به هنگام ملاقات با فرماندهان نظرات و احساسات خود را بسیار کم و در حدود  $8/39\%$  میزان تأثیر را متوسط و در حدود  $2/30$  میزان تأثیر را زیاد دانسته‌اند.

### بررسی فرضیه آموزش

بر اساس تعاریف عملیاتی صورت گرفته و به منظور طراحی پرسشنامه و انجام تحلیل‌های لازم، ویژگی‌های آموزش؛ شامل تأثیر آگاه شدن از تجربه‌های شجاعانه فرماندهان، آموزش رزم در کوهستان، تمرین مهارت‌های پرش از ارتفاع، تمرین





مهارت‌های دوره تکاور و استفاده از شبیه سازهای جنگی و عملیات است. در جدول شماره ۶ مشخصه‌های آماری و در جدول ۷ توزیع فراوانی و در شکل ۳ نمودار هیستوگرام مربوط به تأثیر شبیه‌سازی جنگ و عملیات بر میزان شجاعت دانشجویان دانشگاه افسری به طور نمونه قابل مشاهده است.

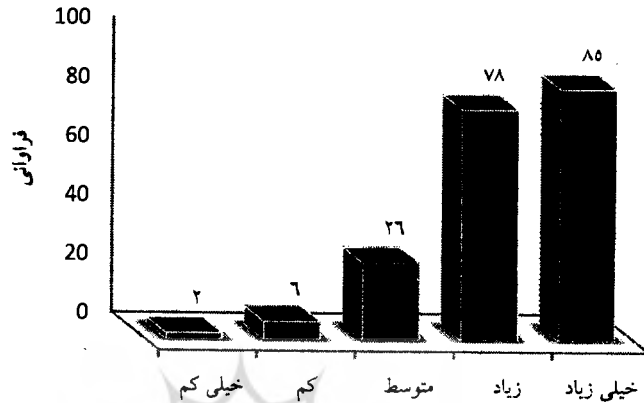
جدول ۶: مشخصه‌های آماری تأثیر شبیه‌سازی جنگ و عملیات در افزایش شجاعت

۱۹۷	تعداد نمونه‌های معتبر
۴,۲۰۸۱	میانگین
۴۶۰۰۰۰	میانه
۵/۰۰	مد
۰/۸۵۸۵۳	انحراف معیار
۰/۷۳۷	واریانس
-۱/۰۹۹	چولگی
۰/۱۷۳	انحراف خطای چولگی
۱/۲۴۸	کشیدگی
۰/۳۴۵	انحراف خطای کشیدگی
۴/۰۰	دامنه
۱/۰۰	مینیمم
۵/۰۰	ماکزیمم

درصد فراوانی	درصد فراوانی	درصد فراوانی	فراوانی	
۱	۱	۱	۲	خیلی کم
۴/۱	۳	۳	۶	کم
۱۷/۳	۱۳/۲	۱۳/۲	۲۶	متوسط
۵۶/۹	۳۹/۶	۳۹/۶	۷۸	زیاد
۱۰۰	۲۳/۱	۲۳/۱	۱۹۷	خیلی زیاد
	۱۰۰	۱۰۰	۲۶	مجموع فراوانی

جدول ۷: توزیع فراوانی تأثیر شبیه‌سازی جنگ و عملیات در افزایش شجاعت





شکل ۳: نمودار هیستوگرام تأثیر شبیه‌سازی جنگ و عملیات در افزایش شجاعت

با توجه به جدول و نمودار فوق اعداد و نمرات گروه نمونه مورد مطالعه در دامنه ۱ تا ۵ با میانگین  $2/4$  توزیع شده است. انحراف استاندارد توزیع برابر  $0/85$  و واریانس آن برابر  $0/73$  است. شاخص چولگی توزیع، برابر  $0/1$  - است که بیانگر آن است که توزیع نسبت به توزیع نرمال به سمت چپ مایل است. شاخص کشیدگی توزیع برابر با  $2/1$  است که بیانگر آن است که توزیع نسبت به توزیع نرمال بلندتر است.

با توجه به یافته‌های پژوهش در حدود  $83\%$  از افراد نمونه تأثیر شبیه‌سازی جنگ و عملیات در افزایش شجاعت را زیاد و  $13\%$  در حدود متوسط و حدود  $4\%$  میزان تأثیر را کم ارزیابی کرده‌اند.

### بررسی فرضیه جو سازمانی

بر اساس تعاریف عملیاتی صورت گرفته و به منظور طراحی پرسشنامه و انجام تحلیل‌های لازم، ویژگی‌های جو سازمانی شامل تأثیر جو انتقاد و سرزنش در بین





همکاران، تأثیر جو همکاری و همدلی همکاران، تأثیر سبک مدیریت خفقان و سرکوب و تأثیر وجود فرمانده شجاع می‌باشد. در جدول شماره ۸ مشخصه‌های آماری و در جدول ۹ توزیع فراوانی و در شکل ۴ نمودار هیستوگرام مربوط به تأثیر جو همکاری و همدلی همکاران بر میزان شجاعت دانشجویان دانشگاه افسری به طور نمونه قابل مشاهده است.

جدول شماره ۸: مشخصه‌های آماری تأثیر جو همکاری و همدلی همکاران بر جسارت و شجاعت دانشجویان

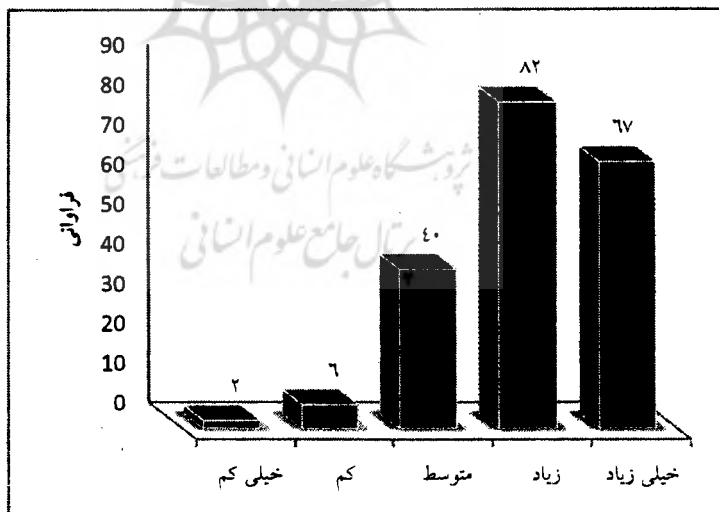
۱۹۶	تعداد نمونه‌های معتبر
۴۰۶۱۲	میانگین
۴/۰۰۰۰	میانه
۴/۰۰	مد
۰/۸۴۵۰۹	انحراف معیار
۰/۷۱۴	واریانس
-۰/۶۳۲	چولگی
۰/۱۷۴	انحراف خطای چولگی
۰/۰۵۲	کشیدگی
۰/۳۴۶	انحراف خطای کشیدگی
۴/۰۰	دامنه
۱/۰۰	مینیمم
۵/۰۰	ماکزیمم



مدل پیشنهادی به منظور اجرای آموزش الکترونیک در نراجا

جدول ۹: توزیع فراوانی تأثیر جو همکاری و همدلی همکاران بر جسارت و شجاعت دانشجویان

فراوانی	درصد فراوانی	درصد فراوانی معتبر	درصد فراوانی تجمعی	
۲	۰/۵			خیلی کم
۶	۳/۰	۰/۵	۰/۵	کم
۴۰	۲۰/۳	۳/۱	۳/۶	متوسط
۸۲	۴۱/۶	۲۰/۴	۲۴/۰	زیاد
۶۷	۳۴/۰	۴۱/۸	۶۵/۸	خیلی زیاد
۱۹۶	۹۹/۵	۳۴/۲	۱۰۰/۰	مجموع
۱	۰/۵	۱۰۰/۰		مفقودی
۱۹۷	۱۰۰/۰			مجموع



شکل ۴: نمودار هیستوگرام تأثیر جو همکاری و همدلی همکاران بر جسارت و شجاعت دانشجویان





با توجه به جدول و نمودار فوق اعداد و نمرات گروه نمونه مورد مطالعه در دامنه ۱ تا ۵ با میانگین ۴/۶ توزیع شده است. انحراف استاندارد توزیع برابر ۰/۸۴ و واریانس آن برابر ۰/۷۱ است. شاخص چولگی توزیع، برابر ۰/۶۳- است و بیانگر آن است که توزیع نسبت به توزیع نرمال به سمت چپ مایل است. شاخص کشیدگی توزیع برابر با ۰/۵ است و بیانگر آن است که توزیع نسبت به توزیع نرمال بلندتر است.

با توجه به یافته‌های پژوهش در حدود ۹۶٪ از افراد نمونه تأثیر جو همکاری و همدلی همکاران را بر جسارت و شجاعت زیاد و در حدود ۴٪ میزان تأثیر را کم ارزیابی کرده‌اند.

### جدول مقادیر کای - اسکویئر و تحلیل داده‌ها

در جدول زیر شاخص‌های آمار توصیفی به صورت زیر برای عوامل چهارگانه مورد مطالعه ارائه شده است.

جدول ۱۰: جدول تحلیل داده‌ها

عامل	میانگین	میانه	نما	انحراف استاندارد	کشیدگی	چولگی	کمینه	بیشینه
آموزش	۵/۲۴	۵/۴	۴/۸	۰/۰۷۵	۱/۵	٪۴۱	۱	۴
ویژگی‌های فردی	۵/۹۳	۴/۵	۴/۲۵	۰/۰۰۸	۱/۴	٪۵۹	۱	۴
جو سازمانی	۴/۲۹	۳/۸	۳/۷	۰/۶۲	۱/۸	٪۶۹	۱	۴
محیط خانوادگی	۴/۸۶	۴/۱	۴/۳۹	۰/۷۱	۱/۳۵	٪۸۷	۱	۴

در جدول زیر تمامی فرضیه‌های تحقیق در سطح معناداری ۹۵ درصد از روش کای- اسکویئر مورد سنجش قرار گرفته و نتایج آزمون آماری حاکی از آن است که در همه موارد فرض صفر رد شده است و فرض مخالف مورد تأیید قرار گرفته است.





مدل پیشنهادی به منظور اجرای آموزش الکترونیک در نراجا

جدول: مقادیر کای-اسکویر

ردیف	مشخصات	مقدار کای اسکویر	مقدار P	وضعیت فرضیه H0
۱	تأثیر محل زندگی و محیط زیستی بر میزان شجاعت	۲۱۳/۱۱۲	۰.۰۰	فرض H0 رد می شود
۲	سرزنش و تحقیر خانواده از عوامل بازدارنده شجاعت	۳۴۰/۸۷	۰.۰۰	فرض H0 رد می شود
۳	تنبیهات غیر منطقی خانواده از عوامل بازدارنده شجاعت	۳۳۵/۶۰	۰.۰۰	فرض H0 رد می شود
۴	احساس نگرانی از انتقاد و یا سرزنش شنیدن	۳۷۱/۳۹	۰.۰۰	فرض H0 رد می شود
۵	توان ابراز عقاید و نظرات مخالف از نشانه جسارت	۲۵۶/۵۶	۰.۰۰	فرض H0 رد می شود
۶	احساس ترس از مکان تنها و نا آشنا	۸۵۳/۱۲۴	۰.۰۰	فرض H0 رد می شود
۷	ترس از قرار گرفتن در مناطق بلند	۹۵۹/۸۱	۰.۰۰	فرض H0 رد می شود
۸	ترس از دیدن و لمس کردن جسد انسان و یا حیوان	۰۶۱/۶۷	۰.۰۰	فرض H0 رد می شود
۹	ترس از خوندگان حشرات	۳۴۵/۸۴	۰.۰۰	فرض H0 رد می شود
۱۰	هراس از شنا در مناطق عمیق	۴۲۶/۴۶	۰.۰۰	فرض H0 رد می شود
۱۱	وحشت از مناطق تاریک و بی نور	۵۳۶/۴۱	۰.۰۰	فرض H0 رد می شود
۱۲	ترس از شنیدن صداهای مہیب و بلند	۶۵۲/۵۱	۰.۰۰	فرض H0 رد می شود
۱۳	ابراز نظرات و احساسات به هنگام ملاقات با فرماندهان	۲۳۷/۵۰	۰.۰۰	فرض H0 رد می شود
۱۴	تأثیر جو انتقاد و سرزنش در بین همکاران بر جسارت	۳۹۵/۷۴	۰.۰۰	فرض H0 رد می شود
۱۵	تأثیر جو همکاری و همدلی همکاران بر جسارت	۵۲۹/۴۷	۰.۰۰	فرض H0 رد می شود
۱۶	تأثیر سبک مدیریت خفگان و سرکوب بر جسارت	۶۵۹/۵۲	۰.۰۰	فرض H0 رد می شود
۱۷	نگرانی از مورد انتقاد واقع شدن	۳۳۶/۴۵	۰.۰۰	فرض H0 رد می شود
۱۸	تأثیر وجود فرمانده شجاع بر میزان شجاعت	۲۵۹/۴۰	۰.۰۰	فرض H0 رد می شود
۱۹	تأثیر آگاه شدن از شجاعانه فرماندهان	۲۰۱/۸۱	۰.۰۰	فرض H0 رد می شود
۲۰	تأثیر آموزش و رزم در کوهستان در افزایش شجاعت	۲۳۵/۵۵	۰.۰۰	فرض H0 رد می شود
۲۱	تأثیر تمرین مهارت‌های برش از ارتفاع در افزایش شجاعت	۲۵۴/۵۴	۰.۰۰	فرض H0 رد می شود
۲۲	تأثیر تمرین مهارت‌های تکاوری در افزایش شجاعت	۶۵۸/۵۴	۰.۰۰	فرض H0 رد می شود
۲۳	تأثیر شبیه سازی جنگ و عملیات در افزایش شجاعت	۲۶۴/۳۳	۰.۰۰	فرض H0 رد می شود





جدول بالا بیانگر آن است که مقدار کای-اسکوئیر به دست آمده از مقدار کای-

اسکوئیر جدول با اطمینان ۹۵ درصد بیشتر است بدین ترتیب می‌توان نتیجه گرفت:

- ۱- محل زندگی و محیط زیستی دانشجویان بر میزان شجاعت آنها تأثیر گذار است.
  - ۲- سرزنش و تحقیر خانواده از عوامل بازدارنده و کاهش دهنده میزان شجاعت دانشجویان است.
  - ۳- تنبیهات غیر منطقی خانواده از عوامل بازدارنده شجاعت در بین دانشجویان است.
  - ۴- احساس نگرانی از انتقاد و یا سرزنش شنیدن از عوامل بازدارنده شجاعت است.
  - ۵- توان ابراز عقاید و نظرات مخالف دانشجویان از نشانه‌های جسارت آنهاست.
  - ۶- احساس ترس از مکان ناآشنا از عوامل بازدارنده شجاعت در بین دانشجویان است.
  - ۷- ترس از قرار گرفتن در مناطق بلند از عوامل بازدارنده شجاعت است.
  - ۸- ترس از دیدن و لمس کردن جسد انسان یا حیوان از عوامل بازدارنده شجاعت است.
  - ۹- ترس از خزندگان و حشرات از عوامل بازدارنده شجاعت است.
  - ۱۰- هراس از شنا در مناطق عمیق از عوامل بازدارنده شجاعت است.
  - ۱۱- وحشت از مناطق تاریک و بی‌نور از عوامل بازدارنده شجاعت است.
  - ۱۲- ترس از شنیدن صداهای بلند و مهیب از عوامل بازدارنده شجاعت است.
  - ۱۳- ابراز نظرات و احساسات به هنگام ملاقات با فرماندهان از عوامل بازدارنده شجاعت است.
- ۱- تأثیر جو انتقاد و سرزنش در بین همکاران بر جسارت تأثیر گذار است.
  - ۲- تأثیر جو همکاری و همدلی همکاران بر جسارت تأثیر گذار است.
  - ۳- تأثیر سبک مدیریت خفقتان و سرکوب بر جسارت تأثیر گذار است.
  - ۴- نگرانی از مورد انتقاد واقع شدن بر جسارت تأثیر گذار است.







۱۸- وجود فرمانده شجاع بر شجاعت تأثیرگذار است.

۱۹- آگاه شدن از تجربه‌های شجاعانه فرماندهان بر شجاعت تأثیرگذار است.

۲۰- آموزش و رزم کوهستان در افزایش میزان شجاعت تأثیرگذار است.

۲۱- تأثیر تمرین مهارت‌های پرش از ارتفاع در افزایش میزان شجاعت تأثیرگذار است.

۲۲- تأثیر تمرین مهارت‌های تکاوری در افزایش شجاعت تأثیرگذار است.

۲۳- تأثیر شبیه‌سازی جنگ و عملیات در افزایش شجاعت تأثیرگذار است.

### نتیجه‌گیری

با توجه به مستندات و تجزیه و تحلیل داده‌های به دست آمده مشخص گردید که کلیه فرضیه‌های پژوهش تأیید گردیده است. این بدان معناست که تمام ۲۳ سؤال پرسشنامه در افزایش میزان شجاعت دانشجویان دانشگاه افسری امام علی<sup>(ع)</sup> مؤثر است.

نتایج پژوهش در مورد فرضیه اول تحقیق بدین شرح است: بین آموزش‌های روزآمد و افزایش شجاعت دانشجویان ارتباط مستقیم وجود دارد، به گونه‌ای که در تجزیه و تحلیل آماری در خصوص این فرضیه‌ها مشخص گردید که هر قدر میزان آموزش در زمینه مهارت‌های شجاعت آموزی بیشتر باشد، دانشجویان از شجاعت، بی‌باکی و تهور بیشتری برخوردار خواهند شد.

نتایج پژوهش در مورد فرضیه دوم بدین شرح است که بین ویژگی‌های فردی دانشجویان و میزان شجاعت و جسارت آنها رابطه مستقیم وجود دارد. ویژگی‌های فردی با پرسش‌های پرسشنامه سنجیده شده است و مشخص گردیده که هر قدر سطح پاسخگویی به پرسش‌های ویژگی‌های فردی مثبت‌تر باشد این ویژگی تأثیر بیشتری در افزایش شجاعت دانشجویان دانشگاه افسری دارد.

نتایج پژوهش در مورد فرضیه سوم تحقیق بدین شرح است که بین جو سازمانی و میزان شجاعت دانشجویان رابطه مستقیم وجود دارد. با توجه به تجزیه و تحلیل آماری





مربوط به این فرضیه مشخص گردید که هر اندازه جو سازمانی مطلوب‌تر و حاکمیت روابط انسانی در آن بیشتر باشد و روابط بر پایه قانون‌مداری شکل گیرد، در این سازمان‌ها افراد از عزت نفس و اعتماد به نفس و سلامت روانی بالاتر برخوردار می‌باشند که این برخورداری بالاتر از جو سازمانی سالم‌تر تأثیر مستقیم بر روی شجاعت و جسارت دانشجویان دارد.

نتایج پژوهش در مورد فرضیه چهارم تحقیق بدین شرح است که بین محیط خانوادگی و میزان شجاعت دانشجویان ارتباط مستقیم وجود دارد. با توجه به تجزیه و تحلیل آماری مربوط به این فرضیه مشخص گردید که هر قدر محل زندگی و شرایط زیستی فرد و فضای خانوادگی به لحاظ رفتارهایی از قبیل سرزنش و تحقیر و اعمال تنبیهات غیرمنطقی و سرزنش‌های مخرب کمتر باشد دانشجویان از شجاعت و تهور و بی‌باکی بیشتر برخوردار خواهند بود.

### پیشنهادات

با توجه به نتایج حاصل از پژوهش، پیشنهادهایی در جهت ارائه الگوهای عملی برای ارتقای شجاعت دانشجویان در نظر گرفته می‌شود تا با به‌کارگیری آنها از طرف فرماندهان، شاهد رشد مهارت‌های روحی و اخلاقی و توانمندی نظامی از جمله جرأت و شجاعت هر چه بیشتر افسران ارتش جمهوری اسلامی ایران باشیم.

- ۱- استفاده از شبیه‌سازی‌ها و سیمولاتورهای آموزش نظامی و آموزش‌های مبتنی بر عمل که باعث قرار گرفتن و تجسم فرد نظامی در موقعیت واقعی است تا ترس دانشجویان از صحنه واقعی نبرد از این طریق بر طرف گردد.
- ۲- آموزش‌ها و استفاده از تکنیک‌های دوره‌های تکاور، رزم در کوهستان و دوره چتربازی، پرش از ارتفاع، استفاده از کارگاه‌های اعتماد به نفس در سطح وسیع، دوره‌های تیراندازی در سطح سبک و سنگین، زونق دادن ورزش‌های پنجگانه نظامی باعث ارتقای جسارت و شجاعت دانشجویان در سطح وسیع می‌گردد.





مدل پیشنهادی به منظور اجرای آموزش الکترونیک در نزاجا

۳- به فرماندهان و پیشکسوتان دوران دفاع مقدس پیشنهاد می‌گردد تا با انتقال

تجربه‌ها و دانش نظامی خود به دانشجویان در صحنه‌های نبرد هشت سال دفاع مقدس خود بینش عمیقی در میان کارکنان و دانشجویان ایجاد نمایند.

۴- به مسئولان، فرماندهان و سیاستگذاران امور نظامی پیشنهاد می‌گردد، در صورت

امکان کسانی را به عنوان فرماندهان گروهان و گردان در دانشگاه منصوب کنند که حتما در سابقه خدمتی خویش، روحیه مطلوب شهامت، بی‌باکی، سلحشوری و جسارت در امورات نظامی را داشته و تجربه نموده باشد؛ زیرا فرماندهان ترسو، محافظه‌کار اثرات انتقالی ترس را در روحیه دانشجویان خود ایجاد می‌نمایند.

۵- فرماندهان و سیاستگذاران، جذب و پرورش دانشجویان که در آینده می‌بایست به

عنوان فرماندهان آینده ارتش قرار گیرند دانشجویان را جذب و پرورش نمایند که از حداقل استانداردهای لازم و ویژگی فردی در خصوص جسارت و شجاعت را بهره‌مند باشند.

۶- مسئولان دانشگاه در هنگام جذب و پذیرش دانشجو بعد از انجام تست ورزش

میزان شجاعت آنها را در مورد عواملی همچون سطح ارتفاع، تاریکی، آب‌های عمیق، مواجه شدن با اجساد انسان و صداهای مهیب حاصل از انفجارهای شدید را بسنجد.

۷- فرماندهان رده میانی و عالی در سطح دانشگاه سعی در بهینه‌سازی جو سازمانی و

فرماندهی خود نمایند. با حفظ اصول و مقررات نظامی و پرهیز از رفتارهای خشک و مکانیکی بی روح که معمولا در سازمان‌های نظامی با مقررات و سلسله مراتب سازمانی و فرماندهی اشتباه گرفته می‌شود دانشجویان را ترغیب نمایند تا با فضای سالم قدرت ابراز وجود و عقاید نظرات خود را داشته باشند تا میزان شجاعت و اعتماد به نفس آنها بالا رود به عنوان نمونه فرماندهان از سبک مدیریت خفقان و سلطه و سرکوب و انتقاد و سرزنش بیش از حد استفاده ننموده و با رویکرد مثبت با استفاده از استقرار کسب مدیریت توأم با همدلی و همکاری و





مدیریت مشورت مابانه و مشارکتی در ارتقای جسارت و شجاعت دانشجویان  
تحت امر خود بیفزایند.

۸- مسئولان دانشگاه و سیاست‌مداران ارشد در گزینش دانشجویان سعی نمایند افرادی را جذب نمایند که محیط خانوادگی آنها با شرایط زندگی نظامی و رزمی تطابق داشته باشد؛ زیرا شاخص‌های رفتاری خانوادگی و حتی محل زندگی دانشجویان و موقعیت جغرافیای آنها در حد و میزان شجاعت دانشجویان مؤثر است.

#### محدودیت پژوهش

با توجه به مطالعات کتابخانه‌ای گسترده که به لحاظ علمی معتبر بوده و به طور مستقیم به موضوع شجاعت اشاره کرده باشد کمتر در دسترس بوده است و از طرف دیگر این تحقیق صرفاً در دانشگاه افسری امام علی (ع) صورت پذیرفته و برای تعمیم‌پذیری آن می‌بایست در سطوح یگان‌ها و دانشگاه‌های آجا و حتی دانشگاه‌های غیرنظامی ارتش به اجرا در آید.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی  
پرتال جامع علوم انسانی





منابع و مآخذ

- ۱- اردوانی، فرشید، سلحشوری ایرانیان در جنگ‌های دوره دوم ایران-روس، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی یادگار امام، ۱۳۸۳.
- ۲- اسلامی نسب، علی، مهارت در درمان ترس، انتشارات اندیشه سلامت، تهران، ۱۳۸۰.
- ۳- اشو، شهامت لذت زندگی مخاطره آمیز، مترجم خدیجه تقی پور، انتشارات نسل نو اندیش، تهران، ۱۳۷۸.
- ۴- بهداروند، محمدمهدی، شخصیت سیاسی-اجتماعی و اخلاقی رهبری نهضت عاشورا، ۱۳۸۵.
- ۵- تیلش، پل، شجاع بودن، ترجمه مراد فرهادپور، کمال اندیشه، تهران، ۱۳۸۴.
- ۶- حسن پور، سعید، تأثیر رفتار مدیران در روحیه کارکنان پایور، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه فرماندهی و ستاد ارتش جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۸۱.
- ۷- دانش پژوه، منوچهر، روش دلاوری و جنگاوری، انتشارات ققنوس، تهران، ۱۳۸۱.
- ۸- سلطانی، ایرج، خودباوری مدیران و اندازه‌گیری میزان آن، فصلنامه مدیریت دانشگاه تهران، ۱۳۸۳.
- ۹- مجوزی، عبدالله، چرا تنبیه، انتشارات انجمن اولیا و مربیان، تهران، ۱۳۷۶.





فصلنامه شماره ۳۶ مدیریت نظامی



پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی  
پرتال جامع علوم انسانی

